

Revisionsrapport

Granskning av delårsrapport 2017

Tyresö kommun

*Carin Hultgren
Certifierad kommunal
revisor*

Jenny Nyholm

Oktober 2017

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
1. Inledning	4
1.1. Bakgrund	4
1.2. Syfte och revisionsfrågor	4
1.3. Revisionskriterier	4
1.4. Avgränsning och metod.....	4
2. Iakttagelser och bedömningar	6
2.1. Lagens krav och god redovisningssed	6
2.1.1. Iakttagelser	6
2.1.2. Bedömning.....	8
2.2. God ekonomisk hushållning	8
2.2.1. Iakttagelser	9
2.2.2. Bedömning.....	12

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer översiktligt granskat kommunens delårsrapport för perioden 2017-01-01 – 2017-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som kommunfullmäktige fastställt.

Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?

Vi bedömer att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt med reservation för att RKR 22¹ inte följs fullt ut avseende resultaträkningens jämförelsetal.

Helårsprognosen pekar på ett resultat på 47,5 mnkr, vilket är 0,8 mnkr bättre jämfört med budget för helåret. Resultatet efter avstämning mot balanskravet uppgår till 46,2 mnkr enligt prognosen och innebär att balanskravet uppnås för året.

Det har i delårsbokslutet inte varit möjligt att stämma av leverantörsskulderna fullt ut, eftersom det inte går att göra avstämning mellan huvudbok och leverantörsreskontra sedan nytt inköpssystem (e-handel) infördes i januari 2017. Ur ett internkontroll perspektiv är det angeläget att avstämning mellan huvudbok och leverantörsreskontra görs löpande. Vi förutsätter att differens mellan huvudbok och leverantörsreskontra utreds omgående och i god tid inför bokslutet.

Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Vi bedömer att det prognostiserade resultat inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2017. Av delårsrapporten prognostiserade resultat kan utläsas att två av tre mål inte kommer att uppfyllas. För målet som avser självfinansiering av investeringsprojekt görs däremot ingen bedömning på årsbasis.

I delårsrapporten gör kommunstyrelsen bedömningen att de av fullmäktige uppställda målen inte uppnås i dagsläget. Prognosen för måluppfyllelsen på helårsbasis framgår inte tydligt, men av delårsrapportens prognostiserade resultat kan vi utläsa att nivån på resultat respektive nämndernas förmåga att bedriva sin verksamhet inom tilldelad ram inte uppfylls. Vi kan däremot inte uttala oss om målet avseende självfinansiering.

¹ Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22 Delårsrapport, maj 2013.

Vi kan inte bedöma huruvida det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt för perioden. Bedömningen grundar sig på följande noteringar:

- Ett antal indikatorer har inte följts upp i delåret. De indikatorer som avser medborgar- respektive medarbetarundersökningar följs inte upp i delåret utan dessa följs upp på årsbasis.
- Det saknas målvärde för de flesta indikatorerna, vilket gör att vi inte kan bedöma huruvida det i förekommande fall redovisade utfallet är bra eller dåligt.
- Prognosen för måluppfyllelsen på helårsbasis framgår inte tydligt, vilket innebär att vi inte kan bedöma måluppfyllelsen på årsbasis.
- Det är svårt att fullt ut se kopplingen mellan den redovisning och bedömning av måluppfyllelsen av de verksamhetsmässiga målen (avsnitt 5 i delårsrapporten) och den sammanfattande bedömningen av verksamhet och ekonomi som kommunstyrelsen redovisar i avsnitt 2.

1. *Inledning*

1.1. *Bakgrund*

Kommuner är skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början och i revisorernas uppgift ingår att granska kommunens delårsrapport.

Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret och den ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång.

Kommunen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som är ansvarig för delårsrapportens upprättande.

1.2. *Syfte och revisionsfrågor*

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning vilken skall biläggas delårsrapporten i samband med fullmäktiges behandling av densamma.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för god ekonomisk hushållning, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

1.3. *Revisionskriterier*

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL), kap 9:9 a
- Lag om kommunal redovisning (KRL), kap 9
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 22, Delårsrapport
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning
- Fullmäktiges anvisningar avseende delårsrapport

1.4. *Avgränsning och metod*

Granskningen av delårsrapporten avgränsas till följande:

- översiktlig granskning av det siffermässiga bokslutet per 2017-08-31,
- förvaltningsberättelsens innehåll,

- hur kommunen redovisar hur väl det prognostiserade resultatet är förenligt med målen för god ekonomisk hushållning (både finansiella och verksamhetsmässiga mål).

Granskningen utgår från Vägledning 4, Granskning av delårsrapport, utgiven av Sveriges kommunala yrkesrevisorer (SKYREV). Granskningen sker genom analytisk granskning och intervjuer med nyckelpersoner som är ansvariga för delårsrapportens upprättande.

Granskningen har planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten ger en rättvisande bild. Granskningen är översiktlig och omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen till den information som ingår i delårsrapporten. Detta utesluter inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

En översiktlig granskning har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt ISA och god revisions-sed i övrigt har.

Rapportens innehåll har sakgranskats av berörda tjänstemän.

2. Iakttagelser och bedömningar

2.1. Lagens krav och god redovisningssed

2.1.1. Iakttagelser

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti. Resultatet för perioden uppgår till 112,5 mnkr.

Helårsprognosen pekar på ett resultat på 47,5 mnkr, vilket är 0,8 mnkr bättre jämfört med budget för helåret. Resultatet enligt avstämningen mot balanskravet uppgår till 46,2 mnkr enligt prognosen och innebär att balanskravet uppnås för året.

Delårsrapporten består av en förvaltningsberättelse samt resultaträkning och balansräkning. Någon kassaflödesanalys har däremot inte tagits fram vilket inte heller är något krav enligt RKR 22. Delårsrapporten omfattar även en sammanställd redovisning för de helägda kommunala bolagen.

Översiktlig förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen innehåller uppgifter om händelser av väsentlig betydelse som inträffat under eller efter delårsperiodens slut, men innan delårsrapporten upprättas. Upplysningar om kommunens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet beskrivs.

Investeringsredovisning

En samlad, övergripande redovisning av kommunens *investeringsverksamhet* framgår av förvaltningsberättelsen. Investeringsbudgeten netto uppgår till 699,0 mnkr. Investeringsutgifterna 122,1 mnkr netto per augusti 2017.

Driftsredovisning

En redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten görs. Det prognostiserade resultatet uppgår till -51,5 mnkr vilket är en avvikelse mot budget med lika mycket.

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Periodens utfall	Årsbudget	Prognos för året	Avvikelse från budget
Kommunstyrelsen	-166,4	-287,9	-290,9	-3,0
Byggnadsnämnden	-3,9	-5,3	-6,0	-0,7
Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden	-160,1	-252,5	-253,4	-0,9
Kultur- och fritidsnämnden	-67,4	-110,0	-106,9	3,1
Barn- och utbildningsnämnden	-650,5	-973,4	-978,7	-5,3
Socialnämnden	-522,0	-738,4	-783,0	-44,6
Summa nämnder	-1 570,4	-2 367,4	-2 418,8	-51,4

Finansförvaltning	20,7	-50,3	-22,8	27,5
Verksamhetens nettokostnad	-1 549,7	-2 417,7	-2 441,6	-23,9
Summa skatteintäkter, statsbidrag och utjämningssystem	1 660,7	2 470,4	2 489,1	18,7
Finansiella intäkter	6,8	6,5	8,5	2,0
Finansiella kostnader	-5,3	-12,5	-8,5	4,0
ÅRETS RESULTAT	112,5	46,7	47,5	0,8

I tabellen ovan förekommer mindre avrundningsfel, totalbelopp summa nämnder, verksamhetens nettokostnader samt årets resultat är dock korrekta.

Styrelsens och nämndernas totala budgetavvikelse prognostiseras till -51,4 mnkr vid årets slut. Socialnämnden prognostiserar det största underskottet, -44,6 mnkr. Avvikelsen motsvarar sex (6) procent av nämndens budget. Underskottet förklaras i delårsrapporten och avser nämndens samtliga verksamhetsområden. Jämfört med den prognos som lämnades i delårsrapport 1 innebär prognosen en försämring med 25 mnkr. Försämringen avser individ- och familjeomsorgen, äldreomsorg samt att nämnden erhåller en lägre ersättning från Migrationsverket för flyktingverksamheten. Någon ytterligare förklaring lämnas inte.

Vidare prognostiserar barn- och utbildningsnämnden ett underskott om 5,3 mnkr eller en (1) procent. Avvikelsen är främst hänförlig till grundskolan och dess utförarsida. Någon ytterligare förklaring lämnas inte.

Kommunstyrelsens prognostiserade underskott om 3,0 mnkr eller en (1) procent. Avvikelsen förklaras av underskott inom plan- och exploatering och överskott inom väghållning och park. I övrigt lämnas ingen ytterligare analys.

I syfte att utveckla delårsrapporten rekommenderar vi att kommunstyrelsen ser över behovet av att något mer utförligt utveckla analys och presentation av nämndernas verksamhet.

Balanskravet

Helårsprognosen pekar på ett resultat på 47,5 mnkr, vilket är 0,8 mnkr bättre jämfört med budget för helåret. Resultatet efter avstämning mot balanskravet uppgår till 46,2 mnkr enligt prognosen och innebär att balanskravet uppnås för året.

Sammanställd redovisning

Upplysningar om hur den kommunala koncernen redovisas har definierats/avgränsats, vilka juridiska personer den består av och hur den förändrats i sin sammansättning under delårsperioden framgår.

Finansiella rapporter

Delårsrapporten innehåller resultat- och balansräkningar samt noter. Räkenskaperna omfattar periodens utfall samt jämförelsetal i enlighet med gällande rekommendation avseende balansräkningen, men inte fullt ut avseende resultaträkningen.

Resultaträkningen redovisar utfallet för delårsperioden med jämförelsetal för motsvarande period närmast föregående räkenskapsår. Helårsprognos och årsbudget ingår inte i resultaträkningen utan i driftredovisningen, vilket ger en bristande överskådlighet. Vidare redovisas inte årsbudget och helårsprognos i driftredovisningen för samtliga resultaträkningsrader. Detta är något som behöver åtgärdas till nästa delårsrapport, genom en anpassning fullt ut till RKR:s rekommendation 22 när det gäller jämförelsetal till resultaträkningen. Detta har påtalats tidigare år i vår granskning av delårsrapporten.

Sammanställda räkenskaper ställs upp jämte kommunens och omfattar de bolag som ska ingå.

Vid granskningen av periodens resultat- och balansräkning för kommunen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Det har i delårsbokslutet inte varit möjligt att stämma av leverantörsskulderna fullt ut, eftersom det inte går att göra avstämning mellan huvudbok och leverantörsreskontra sedan nytt inköpssystem (e-handel) infördes i januari 2017.

Enligt gällande rutin i kommunen anlitas en extern part som kontrollerar samtliga utgående fakturor. Det finns inga indikationer, enligt kommunen, på att kommunen betalar dubbla fakturor eller har fakturor som förfallit till betalning.

Ur ett internkontroll perspektiv är det angeläget att avstämning mellan huvudbok och leverantörsreskontra görs löpande. Vi förutsätter att differens mellan huvudbok och leverantörsreskontra utreds omgående och i god tid inför bokslutet.

Vissa andra upplysningar

Redovisningsprinciper för delårsrapporten anges som ett eget avsnitt i delårsrapporten. Det framgår inte uttryckligen att principerna är densamma som vid föregående års årsbokslut. Förklaring till säsongvariationer beskrivs ej särskilt. Karaktären och storleken på jämförelsestörande poster lämnas i not (not 4) till resultaträkningen.

2.1.2. Bedömning

Vi bedömer att delårsrapporten i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt med reservation för att RKR 22 inte följs fullt ut avseende resultaträkningens jämförelsetal.

Någon bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen lämnas inte i delårsrapporten. Det prognostiserade resultatet om 47,5 mnkr indikerar dock att en ekonomi i balans kommer att uppnås för år 2017. Vi förutsätter att differens mellan huvudbok och leverantörsreskontra utreds omgående och i god tid inför bokslutet.

2.2. God ekonomisk hushållning

Av kommunplan 2015-2018 och budget 2017 framgår att det finns fem strategiska målinriktningar (områden) som fastställts av kommunfullmäktige (varav ett bedöms som finansiellt, se avsnitt 3.2.1).

Nämnderna formulerar sedan mål som fastställs för ett år i taget för varje verksamhetsområde, utifrån relevanta strategiska mål.

För de fem strategiska målinriktningarna finns det 13 strategiska mål formulerade (se nedanstående tabeller) varav tre avser den finansiella målinriktningen. För varje strategiskt mål finns en indikator kopplad till detsamma.

2.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I delårsrapporten görs en överskådlig avstämning mot kommunens finansiella mål som fastställts i budget 2017. En av de fem strategiska målinriktningarna i kommunplan 2015-2018 är *God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter*, och de strategiska målen med tillhörande indikatorer är följande:

Strategisk målinriktning (målområde)	Indikator	Strategiska mål och kommunens bedömning av måluppfyllelse
God och långsiktig hushållning med effektiva verksamheter	Ekonomi – årets resultat i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning.	Kommunens samlade resultat, i den reguljära verksamheten, uppgår till minst två procent av skatteintäkter och statsbidrag under mandatperioden <i>Målet bedöms som <u>ej uppfyllt</u> i delåret och trenden bedöms ligga kvar.</i>
	Andel investeringar i skattefinansierad verksamhet som finansieras med egna medel.	Investeringar i den skattefinansierade verksamheten finansieras via kassaflöde från den löpande verksamheten. <i>Målet bedöms som <u>delvis uppfyllt</u> i delåret och trenden bedöms öka.</i> <i>PwCs kommentar: Hittills har samtliga investeringar finansierats med egna medel, vilket innebär att målet uppfyllts i delåret.</i>
	Ekonomiskt resultat, tkr	Varje verksamhetsområde ska bedrivas inom ramen för tilldelade ekonomiska resurser. <i>Målet bedöms som <u>ej uppfyllt</u> i delåret och trenden bedöms ligga kvar.</i>

Prognosen per delår 2017 visar på ett ekonomiskt resultat om 6,10 % i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och intäkter, men prognosen för helåret visar på ett utfall om 1,5 %. Prognosen beror enligt delårsrapporten på ökade intäkter från skatter och generella statsbidrag, men verksamheterna lämnar sammantaget en prognos på underskott för helåret 2017.

Självfinansieringsgraden för investeringar uppgick i delår 2017 till 148,6 % och hittills under året har samtliga investeringsutgifter finansierats med egna medel, men ingen prognos för utfallet för helåret ges.

Verksamheterna redovisar ett överskott per augusti på 4,1 mnkr jämfört med en periodiserad budget, medan prognosen för helåret är ett underskott i verksamheterna på 51,4 mnkr. Resultatet per augusti uppgick till 112,5 mnkr och resultatet för 2017 prognostiseras till 47,5 mnkr, vilket är 0,8 mnkr högre än budgeterat resultat.

Vi noterar att kommunstyrelsen utvärderar måluppfyllelsen utifrån delårsutfallet och inte från det prognostiserade helårsresultatet.

Mål för verksamheten

De fyra verksamhetsmässiga målinriktningarna/-områdena är:

- Livskvalitet – den attraktiva kommunen
- Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum
- Blomstrande näringsliv
- Attraktiv arbetsgivare

Strategisk målinriktning (målområde)	Indikator	Strategiska mål och kommunens bedömning av måluppfyllelse
Livskvalitet – den attraktiva kommunen	Indikatorerna som avser medborgarundersökningar redovisas inte då dessa ännu inte genomförts, uppgifter som finns avser 2016.	Tyresö är en av Sveriges mest attraktiva boendekommuner <i>Målet bedöms som i <u>hög grad uppfyllt</u> i delåret och trenden bedöms ligga kvar.</i>
	Indikatorn om grundskolans resultat följs inte upp i delåret.	Tyresö är en av Sveriges bästa skolkommuner <i>Målet bedöms som i <u>hög grad uppfyllt</u> i delåret och trenden bedöms ligga kvar.</i>
Medborgarfokus – varje Tyresöbo i centrum	Vi noterar att ingen av indikatorerna har följts upp i delåret.	Tyresöborna är nöjda med den kommunala servicen <i>Målet bedöms som i <u>hög grad uppfyllt</u> i delåret och trenden bedöms ligga kvar.</i> Tyresöborna kan påverka kommunens verksamhet <i>Målet bedöms i <u>hög grad uppfyllt</u> i delåret och trenden bedöms öka.</i>

Blomstrande näringsliv

Av de tre indikatorer som finns för målet redovisas inget utfall. Värt att notera är att indikatorn avseende "Årets företagare" inte längre görs, detta framgår dock inte i delårsrapporten.

Tyresö hör till de 25 bästa kommunerna i Sverige när det gäller företagsklimat

Målet bedöms som i hög grad uppfyllt i delåret och trenden bedöms ligga kvar.

Tyresös företagare är nöjda med den service och det bemötande de får i kommunen

Målet bedöms som i hög grad uppfyllt i delåret och trenden bedöms ligga kvar.

Arbetslösheten i Tyresö är bland de lägsta i regionen och sysselsättningsgraden är hög

Målet bedöms som helt uppfyllt i delåret och trenden bedöms ligga kvar.

Attraktiv arbetsgivare

Det är endast indikatorn avseende sjukfrånvaron i kommunen som följs upp i delåret. Målet (indikatorn) uppnås däremot inte då sjukfrånvaron uppgår till 7,61 % att jämföra mot målet 4 %. Övriga två indikatorer följs inte upp.

Medarbetarna rekommenderar Tyresö kommun som arbetsgivare

Målet bedöms som delvis uppfyllt i delåret och trenden bedöms ligga kvar.

Medarbetarnas sjukfrånvaro är lägre än 4 %

Målet bedöms som ej uppfyllt i delåret och trenden bedöms ligga kvar.

Sysselsättningsgraden är anpassad till de anställdas önskemål

Målet bedöms som helt uppfyllt i delåret och trenden bedöms ligga kvar.

I delårsrapporten redovisas en bedömning för måluppfyllelsen av samtliga strategiska mål. Måluppfyllelsen kommenteras och resultatet för indikatorerna som är kopplade till respektive mål redovisas. Vad som avses med denna bedömning framgår dock inte på ett tydligt sätt d.v.s. om det avser måluppfyllelsen på årsbasis. För ett flertal indikatorer saknas mål såväl som utfall för delåret, exempelvis Medborgarundersökningens Nöjd-Inflytande-Index och resultat från KKiK.

2.2.2. *Bedömning*

Vi bedömer att det prognostiserade resultat inte är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2017. Av delårsrapporten prognostiserade resultat kan utläsas att två av tre mål inte kommer att uppfyllas. För målet som avser självfinansiering av investeringsprojekt görs däremot ingen bedömning på årsbasis.

Kommunstyrelsen gör bedömningen att de av fullmäktige uppställda målen inte uppnås i dagsläget. Prognosen för måluppfyllelsen på helårsbasis framgår inte tydligt, men av delårsrapportens prognostiserade resultat kan vi utläsa att nivån på resultat respektive nämndernas förmåga att bedriva sin verksamhet inom tilldelad ram inte uppfylls. Vi kan däremot inte uttala oss om målet avseende självfinansiering.

Vi kan inte bedöma huruvida det verksamhetsmässiga resultatet är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt för perioden. Bedömningen grundar sig på följande noteringar:

- Ett antal indikatorer har inte följts upp i delåret. De indikatorer som avser medborgar- respektive medarbetarundersökningar följs inte upp i delåret utan dessa följs upp på årsbasis.
- Det saknas målvärde för de flesta indikatorerna, vilket gör att vi inte kan bedöma huruvida det i förekommande fall redovisade utfallet är bra eller dåligt.
- Prognosen för måluppfyllelsen på helårsbasis framgår inte tydligt, vilket innebär att vi inte kan bedöma måluppfyllelsen på årsbasis.
- Det är svårt att fullt ut se kopplingen mellan den redovisning och bedömning av måluppfyllelsen av de verksamhetsmässiga målen (avsnitt 5 i delårsrapporten) och den sammanfattande bedömningen av verksamhet och ekonomi som kommunstyrelsen redovisar i avsnitt 2.

2017-10-03

Carin Hultgren
Projektledare/Uppdragsledare